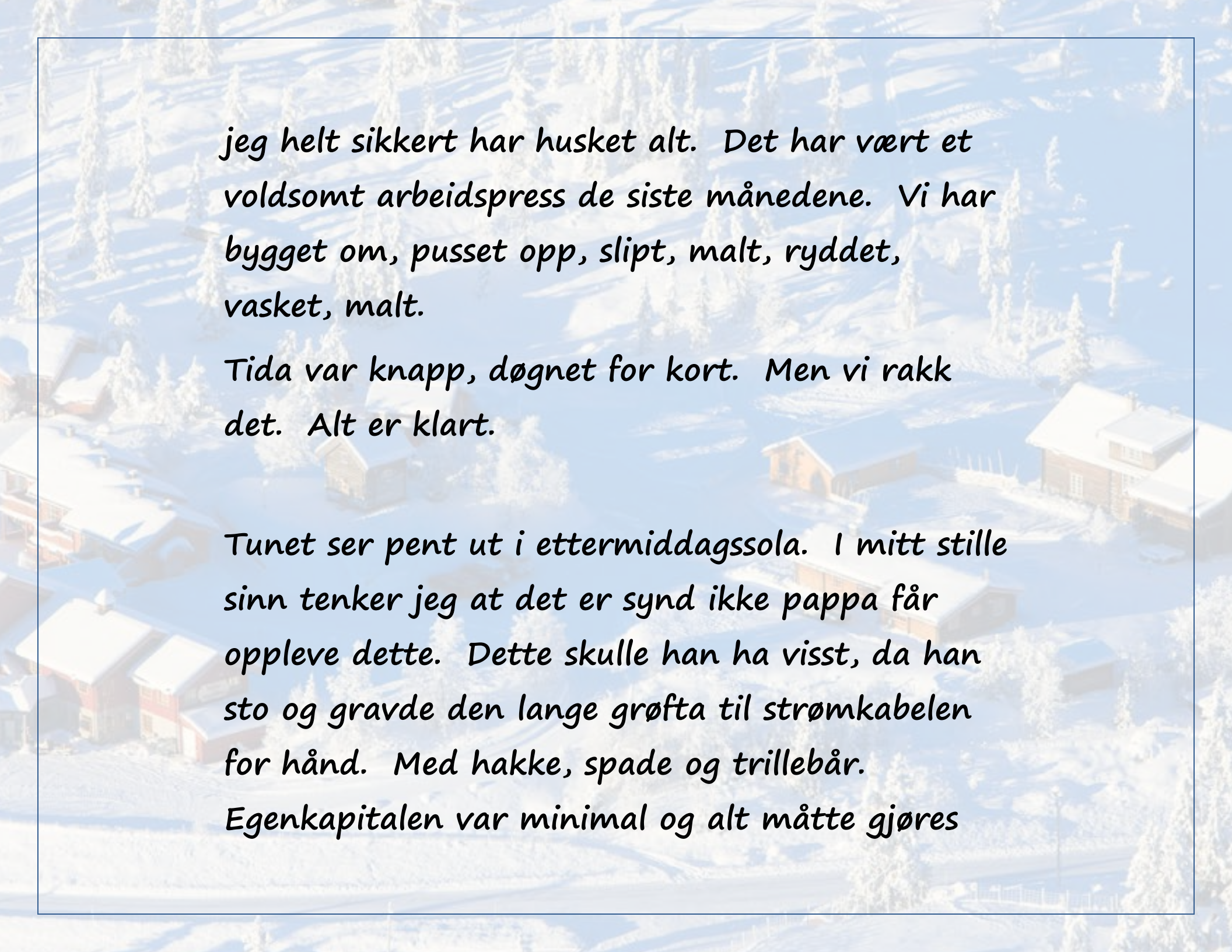

Kongen kommer

Jeg står i ettermiddagssola i bunad. Ved siden av meg står mamma, også hun i bunad. På min venstre side mannen min. Vi tripper nervøst i grusen og ser på klokka. Det er merkelig hvordan pulsen holder seg konstant høy. Jeg har nettopp fått en liten oppmuntring av den blide forfatteren fra Gudbrandsdalen. Han kom bort til meg, tok tak i meg og sa:” Marit, jeg har hatt et syn. Dette kommer til å bli en kjempesuksess!” Han har forklart meg at hans siste bok, en biografi om Snåsakallen, har satt

sine spor. Han mener bestemt at han fikk en liten porsjon av Snåsakallens evner til å kunne se inn i framtida, som en følge av det gode samarbeidet mellom dem. Forfatteren står litt lenger unna og venter.

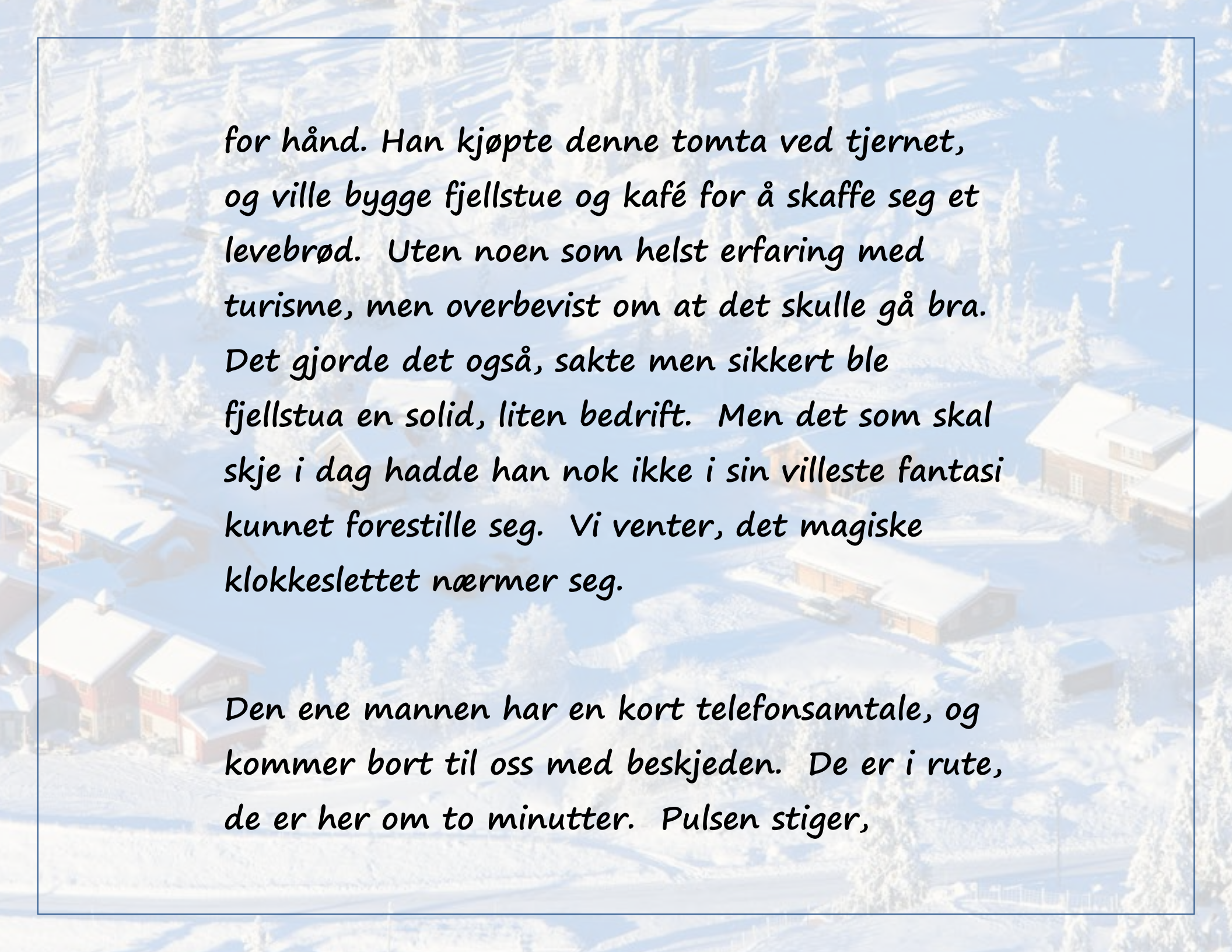
To velklede og ytterst høflige menn venter også sammen med oss. Klokka går. Pulsen min stiger. Mamma beklager seg litt lattermildt over at strømpebuksa hennes har begynt å sige nedover. Ikke at det gjør noe, bunaden er lang. Men det er da utgjort at hun skulle ha ei slik strømpebukse akkurat i dag! Jeg tenker over om

An aerial photograph of a snowy mountain resort. The scene is dominated by white snow covering the ground and rooftops. Several wooden buildings with dark roofs are scattered across the landscape. Tall, dark evergreen trees are interspersed among the buildings. The overall atmosphere is quiet and serene, typical of a winter mountain setting.

*jeg helt sikkert har husket alt. Det har vært et
voldsomt arbeidspress de siste månedene. Vi har
bygget om, pusset opp, slipt, malt, ryddet,
vasket, malt.*

*Tida var knapp, døgnet for kort. Men vi rakk
det. Alt er klart.*

*Tunet ser pent ut i ettermiddagssola. I mitt stille
sinn tenker jeg at det er synd ikke pappa får
oppleve dette. Dette skulle han ha visst, da han
sto og gravde den lange grøfta til strømkabelen
for hånd. Med hakke, spade og trillebår.
Egenkapitalen var minimal og alt måtte gjøres*

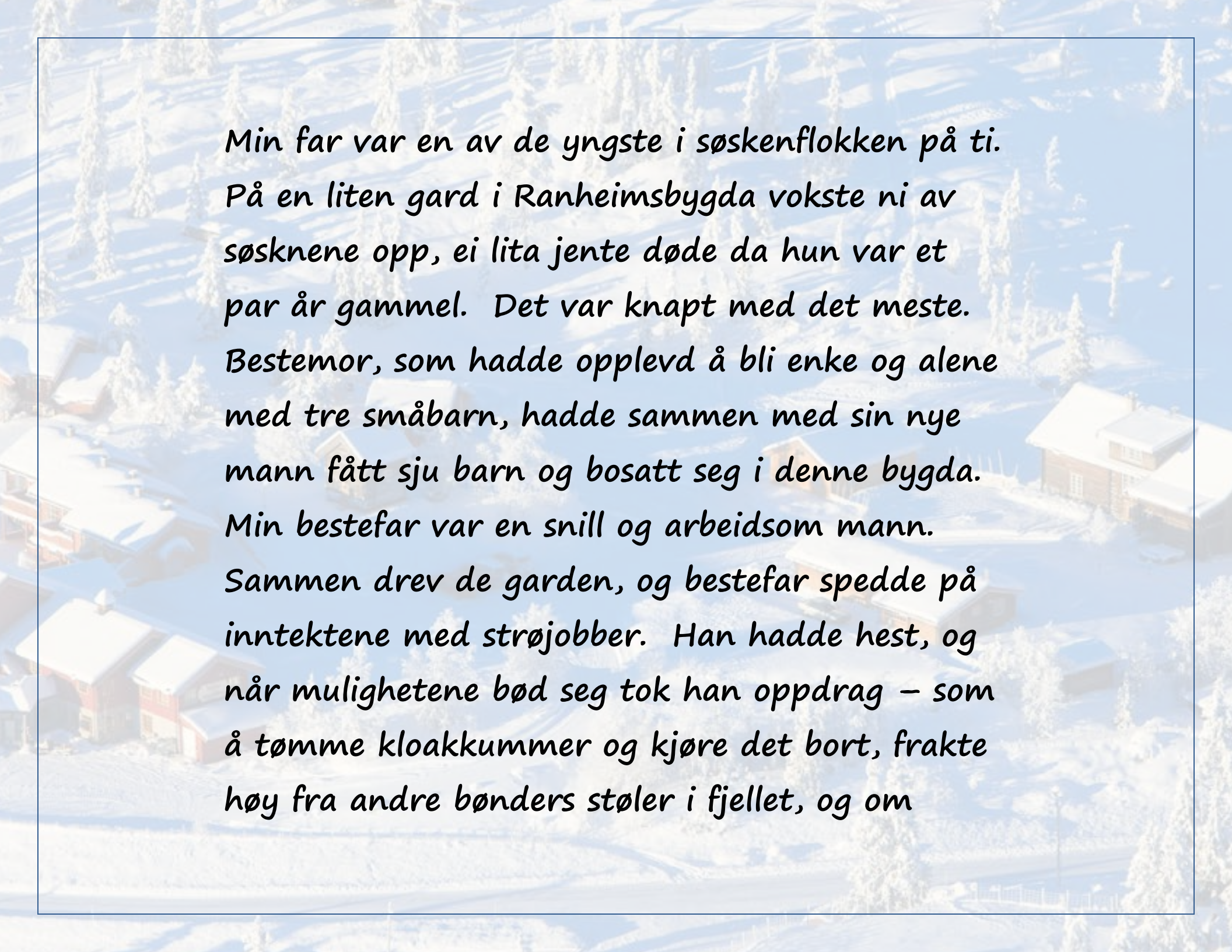
An aerial photograph of a snowy mountain resort. The scene is dominated by white snow covering the ground and rooftops. Several wooden buildings with dark roofs are scattered across the landscape. Tall, dark evergreen trees are interspersed among the buildings. The overall atmosphere is serene and wintry. The text is overlaid on this background.

for hånd. Han kjøpte denne tomta ved tjernet, og ville bygge fjellstue og kafé for å skaffe seg et levebrød. Uten noen som helst erfaring med turisme, men overbevist om at det skulle gå bra. Det gjorde det også, sakte men sikkert ble fjellstua en solid, liten bedrift. Men det som skal skje i dag hadde han nok ikke i sin vildeste fantasi kunnet forestille seg. Vi venter, det magiske klokkeslettet nærmer seg.

Den ene mannen har en kort telefonsamtale, og kommer bort til oss med beskjeden. De er i rute, de er her om to minutter. Pulsen stiger,

An aerial photograph of a snowy mountain village. The scene is dominated by white snow covering the ground, rooftops, and evergreen trees. Several wooden houses with dark roofs are scattered across the landscape. A road or path winds through the snow. The overall atmosphere is serene and wintry.

strømpebuksa siger. En blankpolert, svart bil kjører opp den lille veien ved siden av oss og parkerer ved en av tre små, røde stolper satt opp for anledningen. Så kommer en større bil glidende. Jeg tenker igjen at dette er uvirkelig. I bilen sitter Kongen og Dronningen.

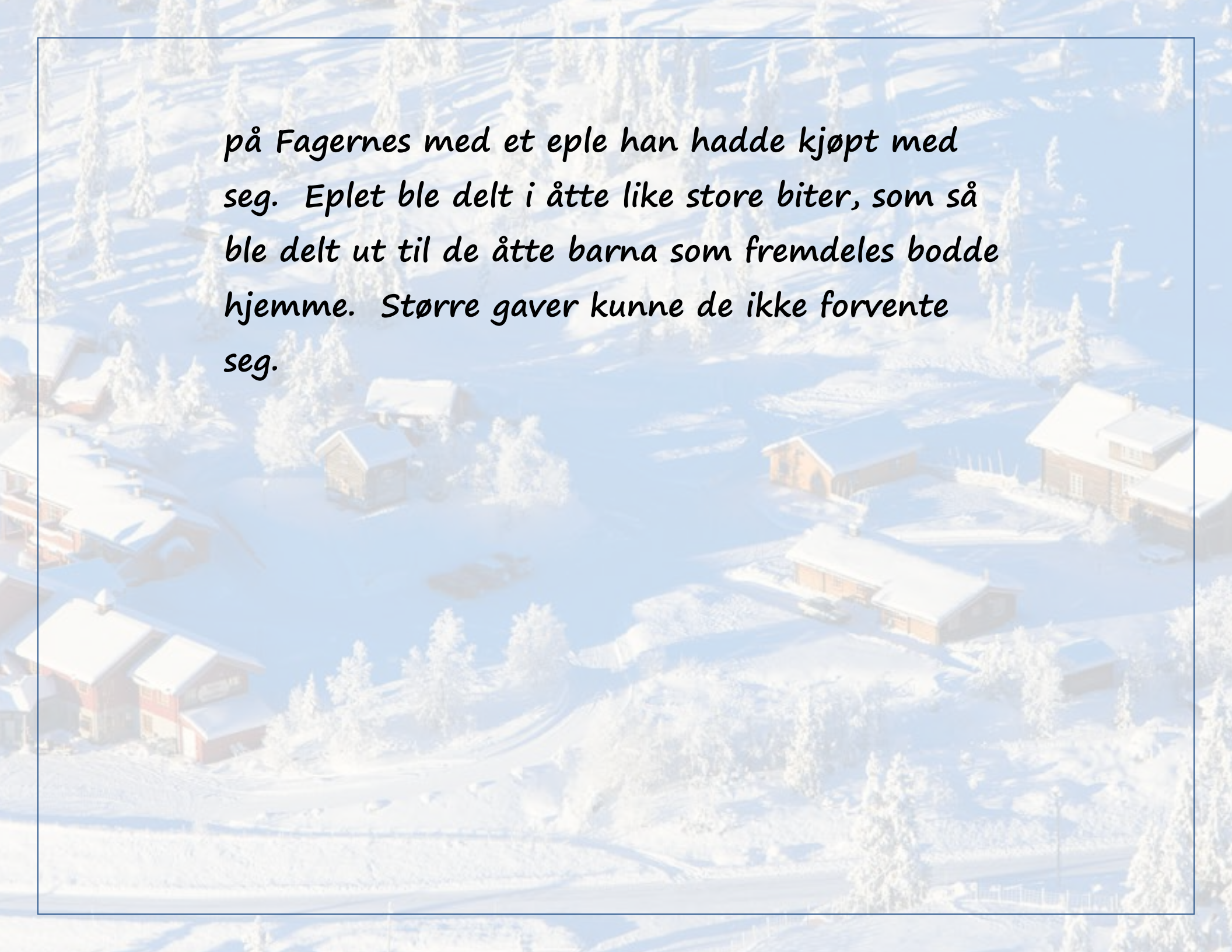
An aerial photograph of a small village in winter. The houses have snow-covered roofs, and the surrounding landscape is covered in snow with evergreen trees. The scene is viewed from a high angle, looking down on the buildings and streets.

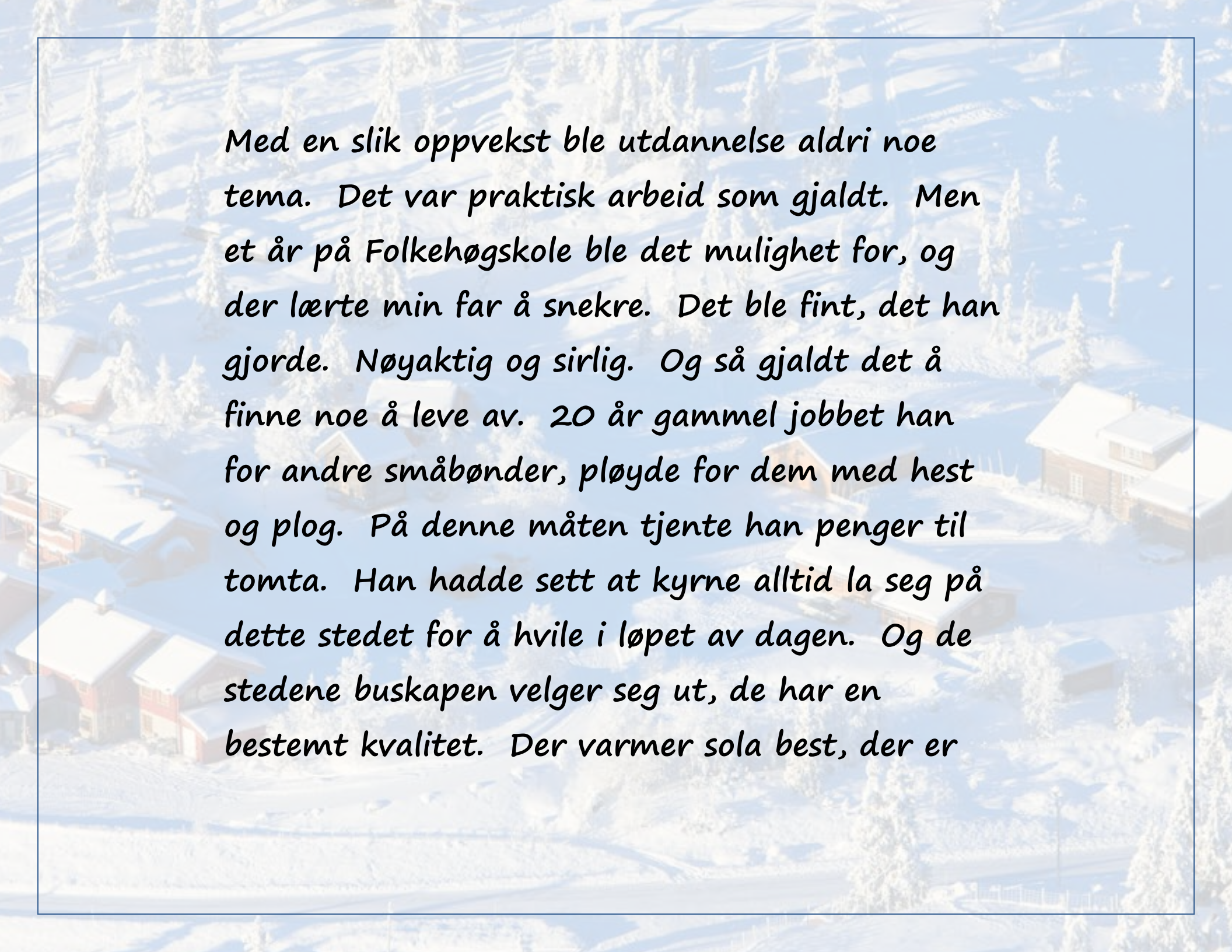
Min far var en av de yngste i søskenflokken på ti. På en liten gard i Ranheimsbygda vokste ni av søsknene opp, ei lita jente døde da hun var et par år gammel. Det var knapt med det meste. Bestemor, som hadde opplevd å bli enke og alene med tre småbarn, hadde sammen med sin nye mann fått sju barn og bosatt seg i denne bygda. Min bestefar var en snill og arbeidsom mann. Sammen drev de garden, og bestefar spedde på inntektene med strøjobber. Han hadde hest, og når mulighetene bød seg tok han oppdrag – som å tømme kloakkummer og kjøre det bort, frakte høy fra andre bønders støler i fjellet, og om

vinteren kunne han sage isblokker ut av isen på Strandefjorden og selge dem til meieriet. Isblokkene ble brukt til å bygge primitive kjølerom for meieriet.

Min far kunne ikke huske å ha sett penger hjemme noen gang. Takket være mine besteforeldres iherdige innsats på garden hadde de alltid nok mat, og alle klær ble sydd og strikket av bestemor selv. De beskjedne inntektene fra transportvirksomheten dekket knapt andre utgifter. Min far fortalte meg at bestefar noen ganger kom hjem fra hestekjøringa

på Fagernes med et eple han hadde kjøpt med seg. Eplet ble delt i åtte like store biter, som så ble delt ut til de åtte barna som fremdeles bodde hjemme. Større gaver kunne de ikke forvente seg.

An aerial photograph of a mountain village in winter. The scene is dominated by snow-covered roofs of wooden houses and evergreen trees. The perspective is from a high angle, looking down on the settlement. The text is overlaid on the right side of the image.

Med en slik oppvekst ble utdanning aldri noe tema. Det var praktisk arbeid som gjaldt. Men et år på Folkehøgskole ble det mulighet for, og der lærte min far å snekre. Det ble fint, det han gjorde. Nøyaktig og sirlig. Og så gjaldt det å finne noe å leve av. 20 år gammel jobbet han for andre småbønder, pløyde for dem med hest og plog. På denne måten tjente han penger til tomte. Han hadde sett at kyrne alltid la seg på dette stedet for å hvile i løpet av dagen. Og de stedene buskapen velger seg ut, de har en bestemt kvalitet. Der varmer sola best, der er

det fred. Dette var tomta han ville kjøpe. Da pengene var skaffet til veie, ble handelen gjort.

Pengene rakk til både hakke, spade og et gummi hjul. Hjulet kunne han lage trillebår av, det fantes ikke penger til å kjøpe en.

Tomta ble gravd ut for hånd. Et gammelt tømmerhus ble tatt ned og reist på tomta, som begynnelse på en liten kafé. Utenpå tømmerhuset kom ny bordkledning, og et rom til. Første skritt var tatt for å fullføre drømmen: en liten turistbedrift. Sakte men sikkert ble bedriften utvidet, og snart sto en liten fjellstue

med sju gjesterom ferdig. Det var vedfyring og tungvint på alle måter, men for en ung mann var det selve drømmen som var reist på tomte ved tjernet.

Tida var inne for å skaffe seg mer hjelp. Tanken hans var å leie ut fjellstua hvis han kunne finne dyktige folk. En annonse i avisen brakte en ung dame til stedet. Min mor hadde hatt et ublidt møte med kjærligheten og giftet seg med helt feil mann. De var et par da de kom til fjellstua, men det skulle snart vise seg at det ikke kom til å gå. Ektemannen var verken snill eller særlig

ofte edru, og han fikk etter hvert reisepass. Så den unge damen sto snart igjen alene med alt slitet og den lille fjellstua de hadde leid.

Så måtte min far trå til for å redde sesongen. Den unge damen viste seg å være et arbeidsjern, og sammen ble de litt av et team. Hun hadde vært sekretær og kokkelærling i Oslo, så hun hadde kunnskapene min far manglet. Han var flink til å snekre og tok seg av alt utearbeidet. Det gikk som det måtte: plutselig var min eldste søster på vei og det lille bryllupet måtte stå midt

på svarteste vinteren. Det gjaldt å gjøre ting i riktig rekkefølge.

Etter hvert var vi tre små barn som løp rundt på fjellstua og gjorde ugagn. Fjellstua vokste sakte men sikkert, sammen med arbeidsmengden. På vedkomfyren putret den store kjelen med tøybleier side om side med dagens middag. Min far fortalte med stolthet om hvordan han grov nesten hundre meter grøft med hakke og spade, for å få lagt strømkabel bort til fjellstua. Den dagen strømmen var koblet ferdig skrudde han på alt som fantes av

lamper og gikk ut i mørket for å beundre synet av bygningen sin, med elektrisk lys i alle vinduene. Det var en stor dag for han. Slik ble fjellstua gradvis bygget og forbedret, skritt for skritt etter hvert som moderne tider nådde opp til fjellet. I 40 år gikk livet sin gang med turister som kom og gikk. Stamgjestene la sine årlige ferier til denne fredelige plassen hvor det ble servert solid, hjemmelaget mat i hjemmekoselig atmosfære.

An aerial photograph of a mountain resort in winter. The scene is dominated by snow-covered evergreen trees and several wooden buildings with dark roofs. The buildings are scattered across a valley, with some appearing to be part of a larger complex. The overall atmosphere is serene and quiet, typical of a mountain retreat in winter.

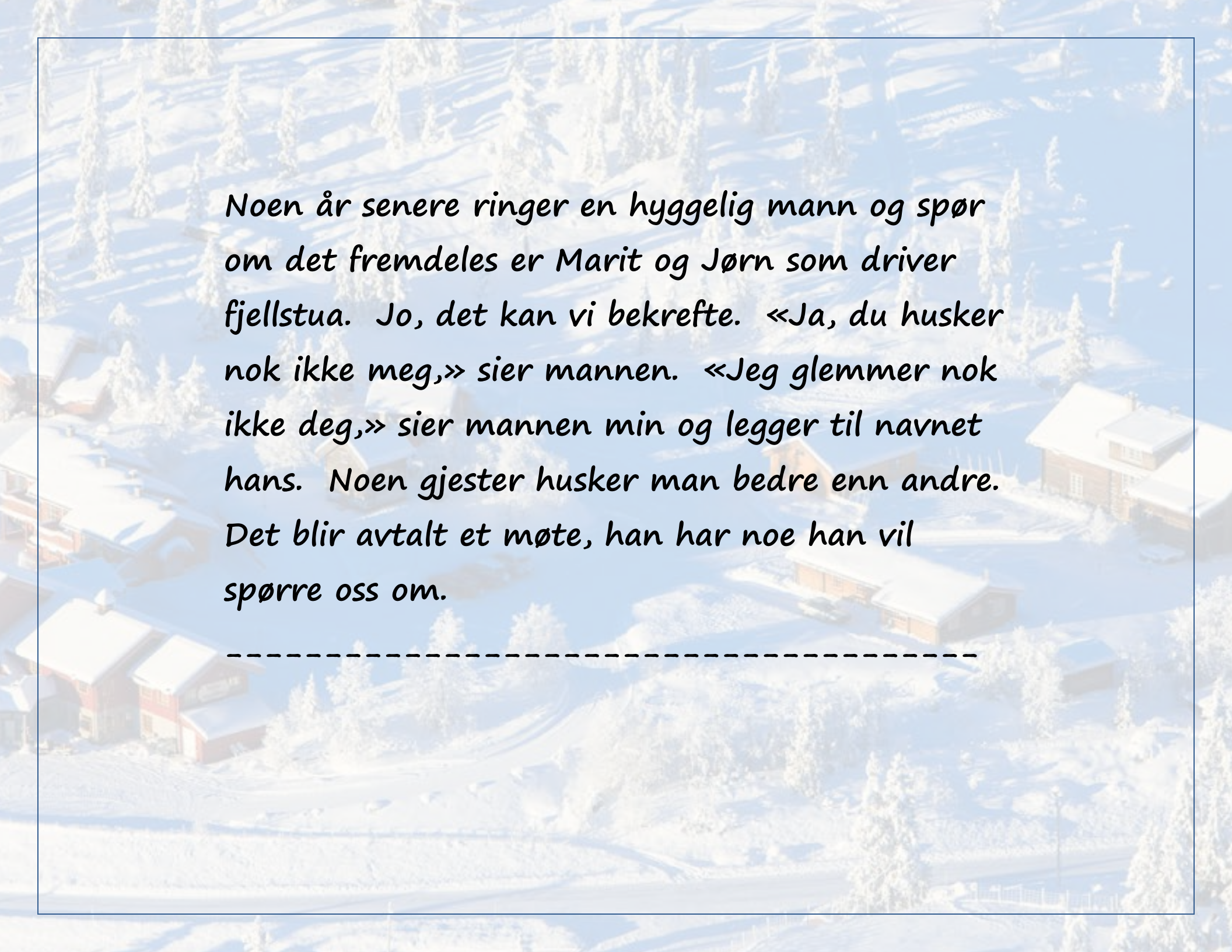
Da mannen min og jeg overtok fjellstua etter 40 års drift, fulgte de gamle stamgjestene med på kjøpet. Tiden hadde stått litt stille her oppe i fjellet, og nye koster feide effektivt vekk det som ikke lenger tålte tidens tann. Nå var det et nytt, ungt par som skulle bygge videre på livsverket – med ny entusiasme, nye ideer og litt nødvendig galskap og overmot. I iveren etter forbedringer og forandringer skremte vi vekk noen av de gamle gjestene, men nye kom til og fjellstua forandret seg år for år til en solid og mer moderne bedrift. På nytt løp det to små barn mellom bordene i spisesalen og inn på kjøkkenet

på jakt etter godbiter. Ble det for mye mas søkte de tilflukt hos besteforeldrene i huset ved siden av.

Nye år med hardt arbeid fulgte. Det skulle bygges, pusses opp og tilpasses tidens stadig økende krav til komfort og opplevelser. Vi kastet oss inn i arbeidet med stor iver, og arbeidsdagene varte som regel fra morgen til sen kveld. Resten av den gamle tiden forsvant med den siste lille utholdende gruppen gamle damer, og mannen min og jeg kunne utfolde oss fritt med spenstige matretter og nye ideer. Andre tider, nye gjester,

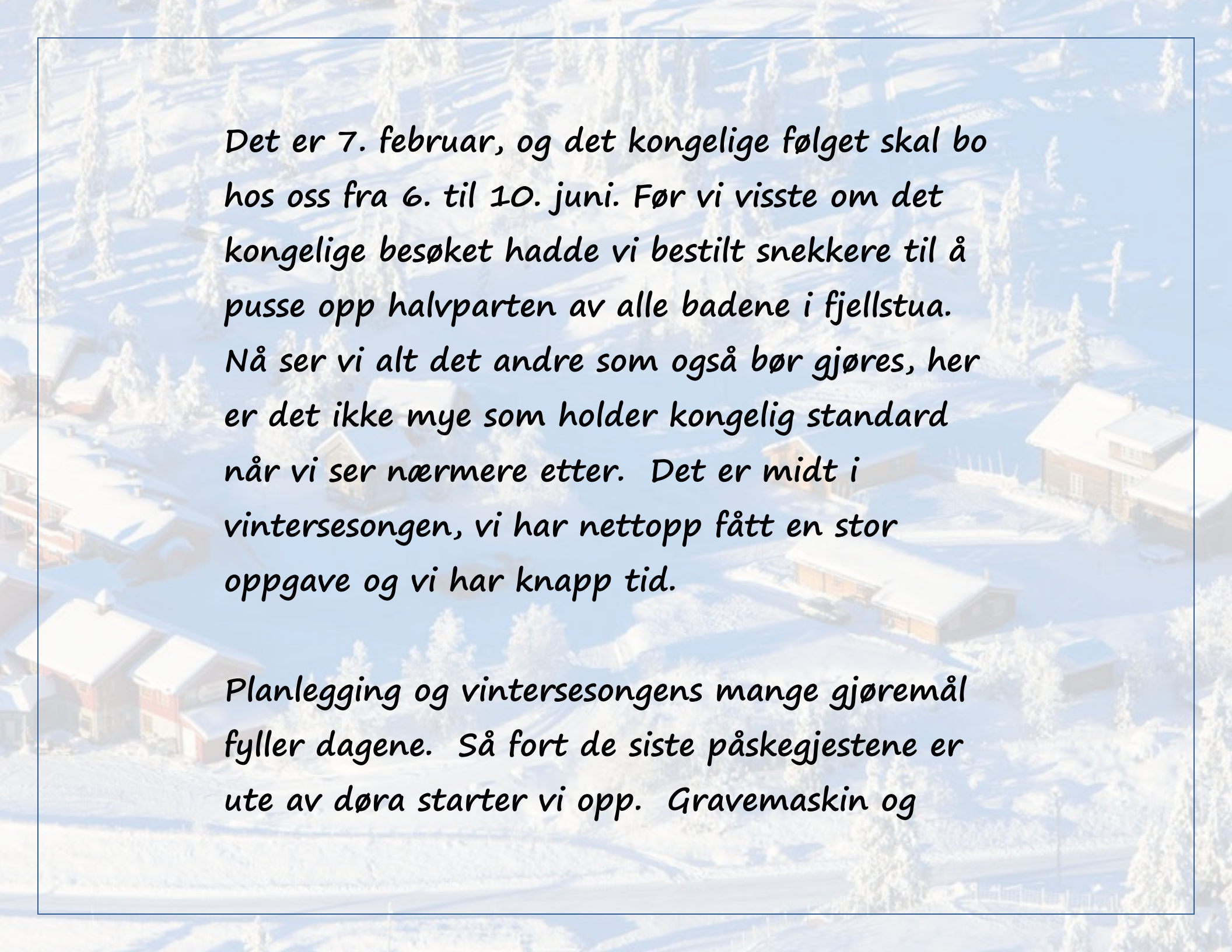
og etter hvert anerkjennelse for vår måte å drive bedriften på.

En sommer vekker en av gjestene min manns nysgjerrighet. Han bor hos oss et par ganger mens han bygger ferdig sin nye hytte i området. Det er vanskelig å plassere han, en svært behagelig og kunnskapsrik mann med god innsikt i mat og vin. Mannen min kan ikke dy seg, han må finne ut hva denne mannen arbeider med. Det viser seg at han er en av Kongens nærmeste medarbeidere. Hytta hans blir ferdig, og vi ser ikke mer til denne gjesten.

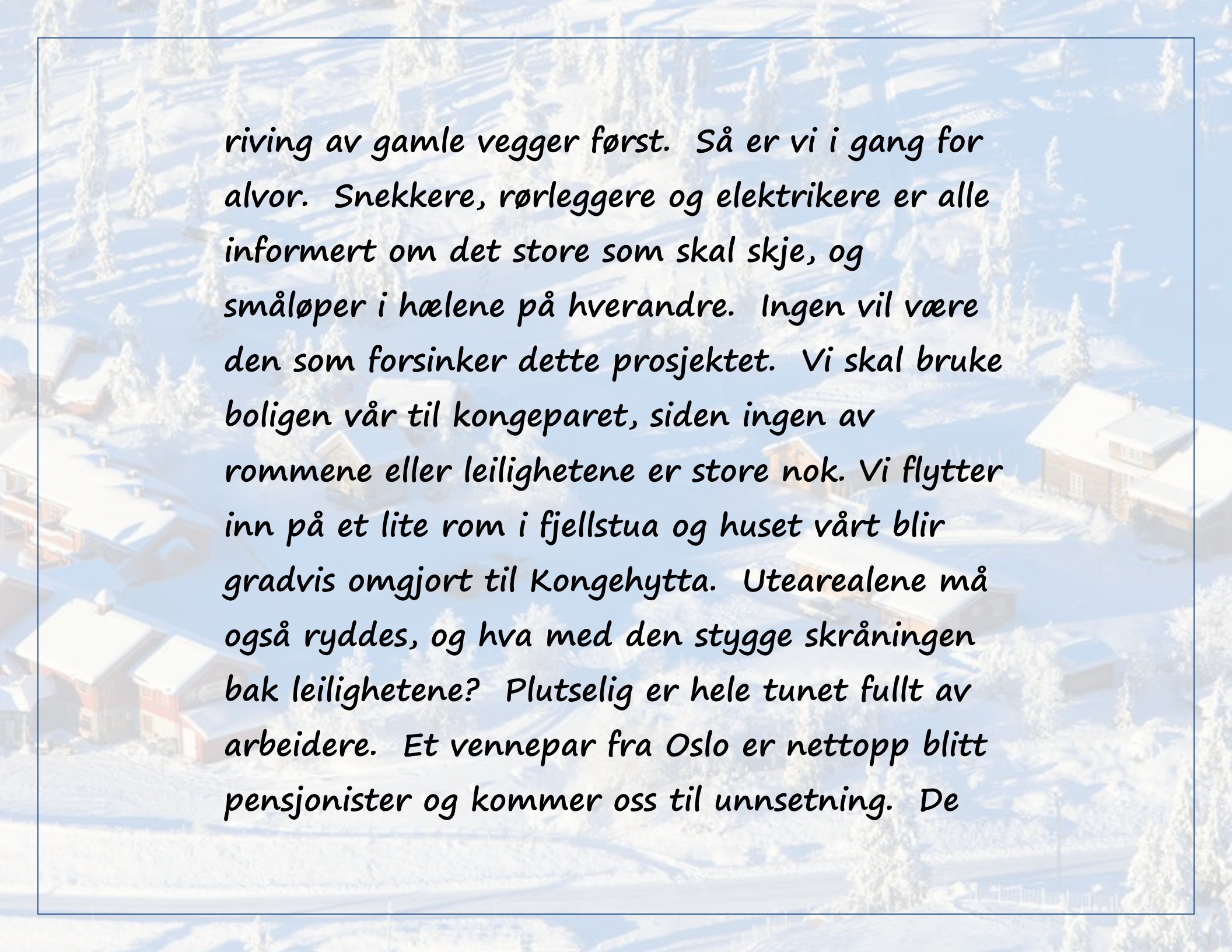
Noen år senere ringer en hyggelig mann og spør om det fremdeles er Marit og Jørn som driver fjellstua. Jo, det kan vi bekrefte. «Ja, du husker nok ikke meg,» sier mannen. «Jeg glemmer nok ikke deg,» sier mannen min og legger til navnet hans. Noen gjester husker man bedre enn andre. Det blir avtalt et møte, han har noe han vil spørre oss om.

Vi kan knapt tro det. Kongen og Dronningen skal på fylkestur til Valdres, og på denne innlandsturen kan de ikke gjøre som de pleier og reise med Kongeskipet Norge. Vår tidligere gjest har foreslått at de kan innlosjere hele det kongelige reisefølget på vår beskjedne, lille fjellstue. Dagen avgjørelsen blir tatt ringer en annen av slottets hyggelige medarbeidere. Han refererer fra dagens møte med Kongen, de vil gjerne komme til oss. Vi hopper av glede. Så begynner vi å ta innover oss hva det vil si å ta på seg denne oppgaven.

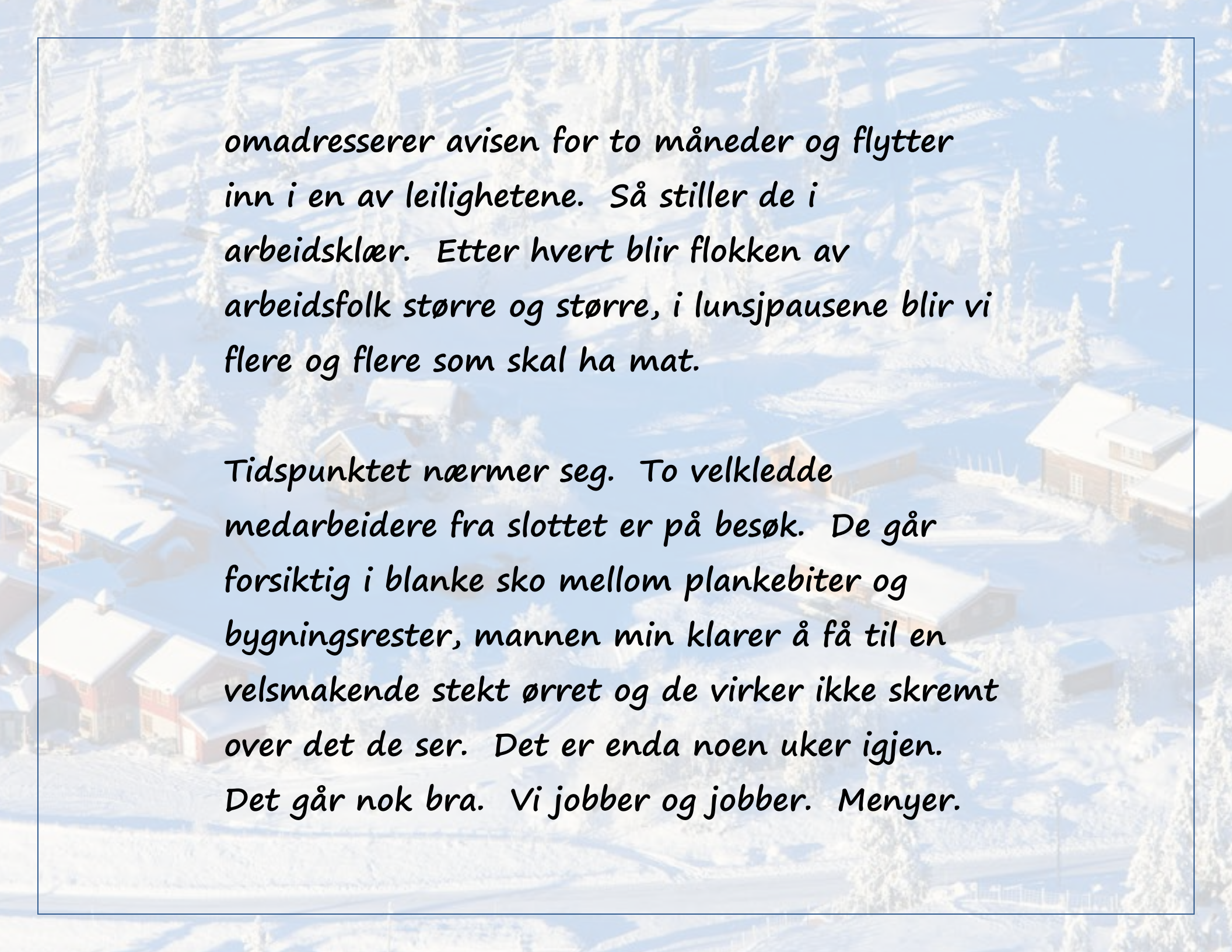
An aerial photograph of a mountain resort in winter. The scene is dominated by snow-covered evergreen trees and several wooden buildings with dark roofs. The buildings are scattered across a valley, with some appearing to be part of a larger complex. The overall atmosphere is serene and quiet, typical of a winter mountain setting.

Det er 7. februar, og det kongelige følget skal bo hos oss fra 6. til 10. juni. Før vi visste om det kongelige besøket hadde vi bestilt snekkere til å pusse opp halvparten av alle badene i fjellstua. Nå ser vi alt det andre som også bør gjøres, her er det ikke mye som holder kongelig standard når vi ser nærmere etter. Det er midt i vintersesongen, vi har nettopp fått en stor oppgave og vi har knapp tid.

Planlegging og vintersesongens mange gjøremål fyller dagene. Så fort de siste påskegjestene er ute av døra starter vi opp. Gravemaskin og

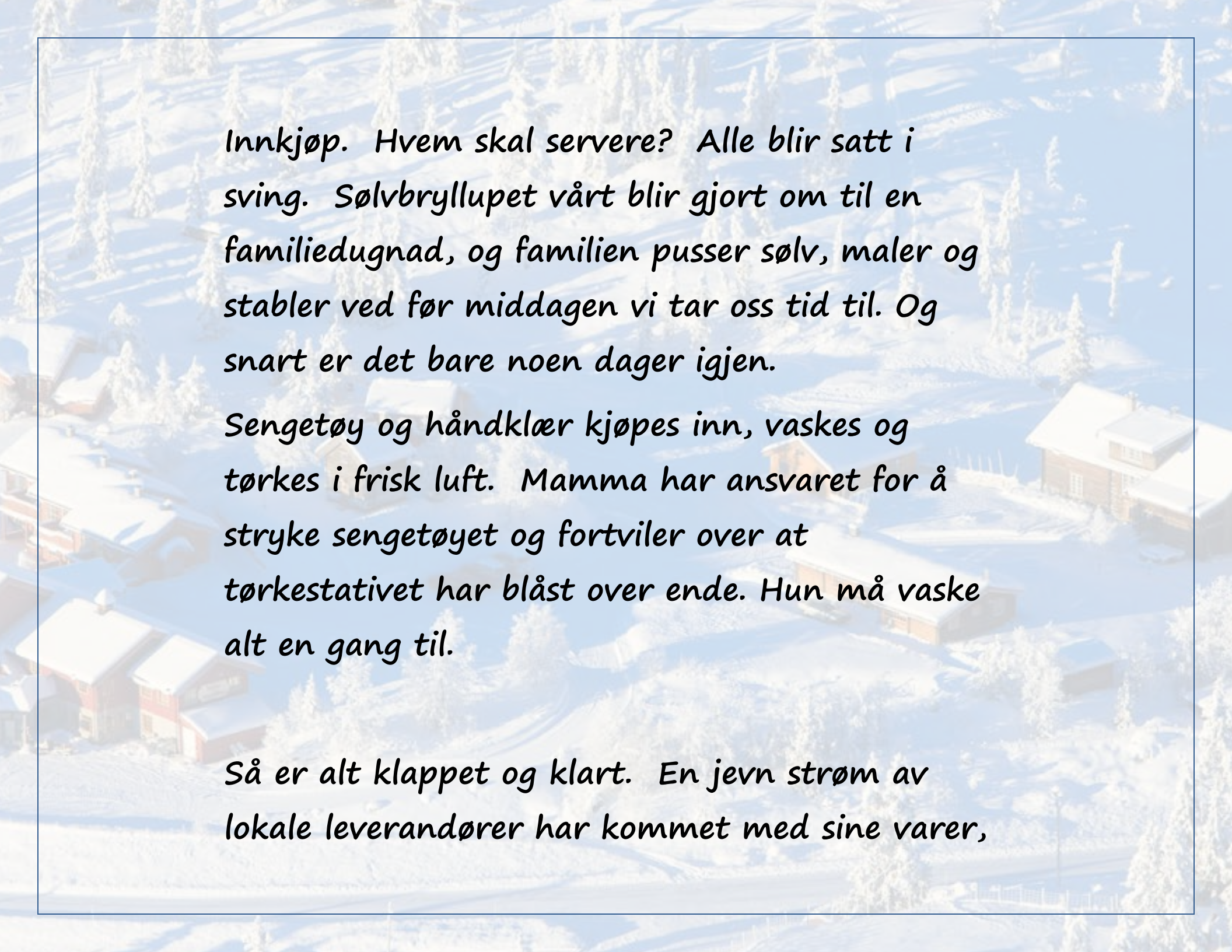
An aerial photograph of a snowy mountain resort. The scene is dominated by white snow covering the ground and rooftops. Numerous evergreen trees are scattered throughout the landscape. Several wooden buildings, likely chalets or hotels, are visible, some with dark roofs and light-colored walls. The overall atmosphere is serene and wintry.

riving av gamle vegger først. Så er vi i gang for alvor. Snekkere, rørleggere og elektrikere er alle informert om det store som skal skje, og småløper i hælene på hverandre. Ingen vil være den som forsinker dette prosjektet. Vi skal bruke boligen vår til kongeparet, siden ingen av rommene eller leilighetene er store nok. Vi flytter inn på et lite rom i fjellstua og huset vårt blir gradvis omgjort til Kongehytta. Utearealene må også ryddes, og hva med den stygge skråningen bak leilighetene? Plutselig er hele tunet fullt av arbeidere. Et vennepar fra Oslo er nettopp blitt pensjonister og kommer oss til unnsetning. De

An aerial photograph of a snowy mountain resort. The scene is dominated by white snow covering the ground, rooftops, and trees. Several wooden buildings with dark roofs are scattered across the landscape. The background shows a vast, snow-covered mountain range under a clear sky. The overall atmosphere is serene and wintry.

omadresserer avisen for to måneder og flytter inn i en av leilighetene. Så stiller de i arbeidsklær. Etter hvert blir flokken av arbeidsfolk større og større, i lunsjpausene blir vi flere og flere som skal ha mat.

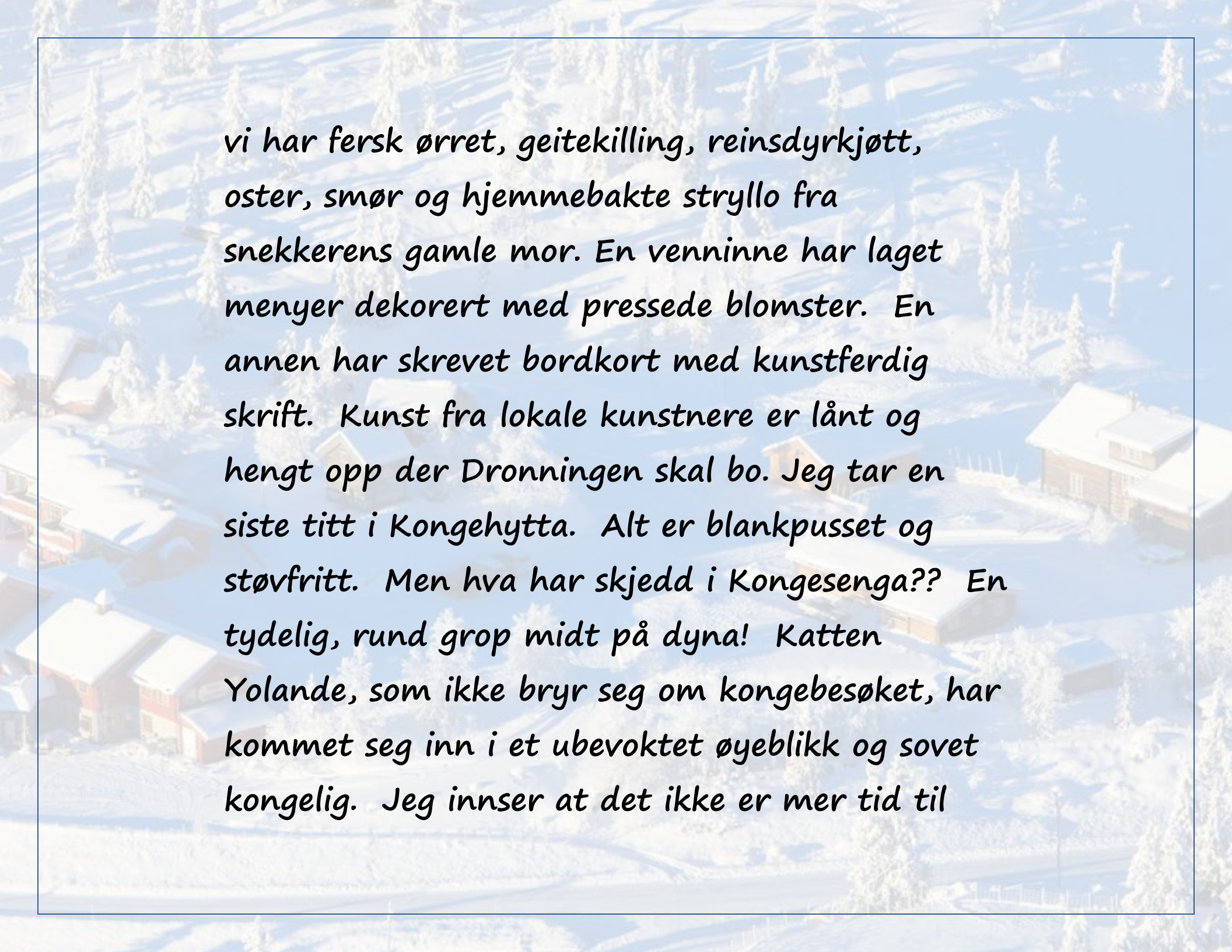
Tidspunktet nærmer seg. To velkledde medarbeidere fra slottet er på besøk. De går forsiktig i blanke sko mellom plankebiter og bygningsrester, mannen min klarer å få til en velsmakende stekt ørret og de virker ikke skremt over det de ser. Det er enda noen uker igjen. Det går nok bra. Vi jobber og jobber. Menyer.

Innkjøp. Hvem skal servere? Alle blir satt i sving. Sølvbryllupet vårt blir gjort om til en familiedugnad, og familien pusser sølv, maler og stabler ved før middagen vi tar oss tid til. Og snart er det bare noen dager igjen.

Sengetøy og håndklær kjøpes inn, vaskes og tørkes i frisk luft. Mamma har ansvaret for å stryke sengetøyet og fortviler over at tørkestativet har blåst over ende. Hun må vaske alt en gang til.

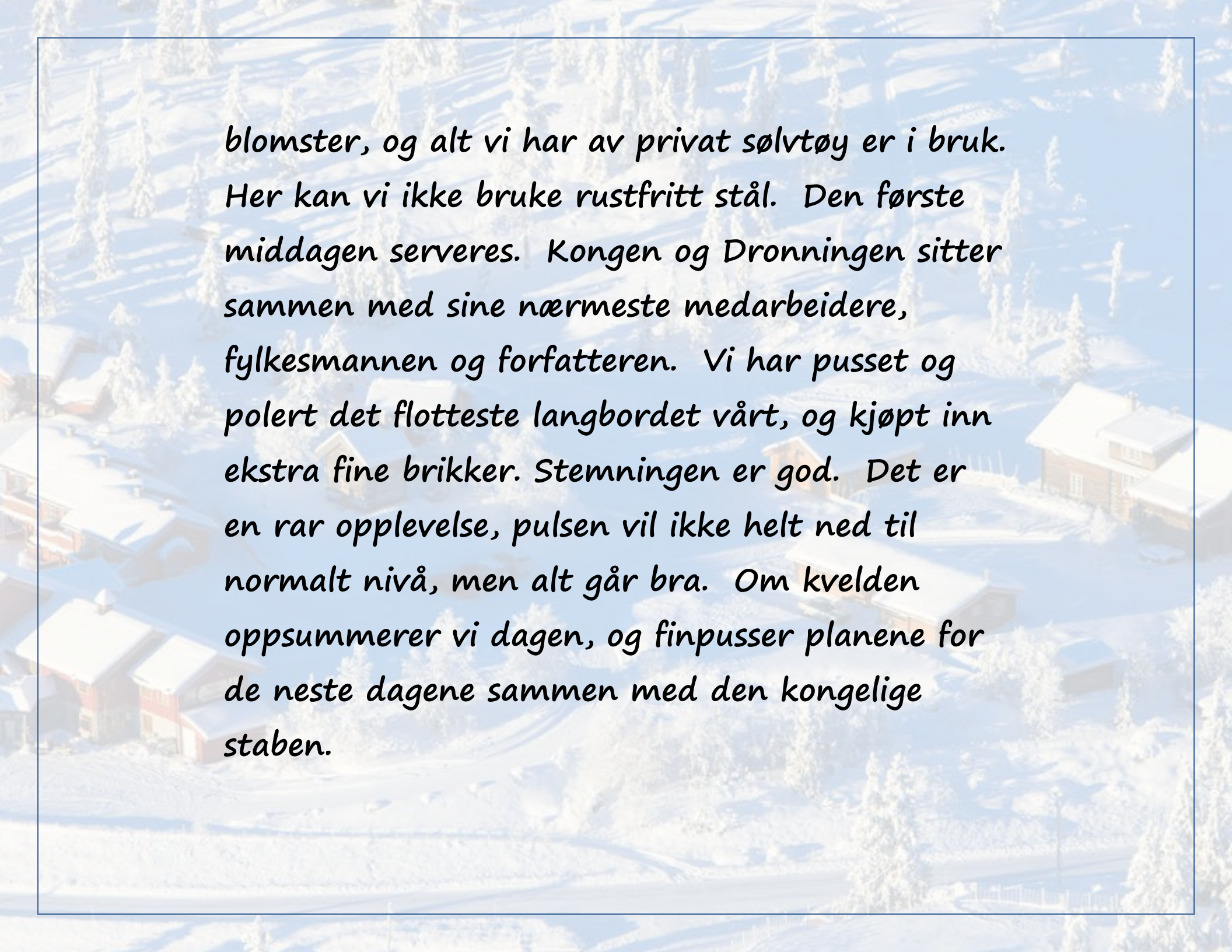
Så er alt klappet og klart. En jevn strøm av lokale leverandører har kommet med sine varer,

An aerial photograph of a snowy mountain resort. The scene is dominated by white snow covering the ground and rooftops. Several wooden buildings with dark roofs are scattered across the landscape. Tall, dark evergreen trees are visible, some standing alone and others in small clusters. The overall atmosphere is quiet and serene, typical of a winter mountain setting.

vi har fersk ørret, geitekilling, reinsdyrkjøtt, oster, smør og hjemmebakke stryllo fra snekkerens gamle mor. En venninne har laget menyer dekorert med pressede blomster. En annen har skrevet bordkort med kunstferdig skrift. Kunst fra lokale kunstnere er lånt og hengt opp der Dronningen skal bo. Jeg tar en siste titt i Kongehytta. Alt er blankpusset og støvfritt. Men hva har skjedd i Kongesenga?? En tydelig, rund grop midt på dyna! Katten Yolande, som ikke bryr seg om kongebesøket, har kommet seg inn i et ubevoktet øyeblikk og sovet kongelig. Jeg innser at det ikke er mer tid til

vasking av sengetøy, retter ut bulken og ruller over med klesrullen for å samle opp kattehårene mens jeg ber en stille bønn om at Kongen ikke må være allergisk. Og så tar mannen min og jeg på oss bunadene.

I ettermiddagssola har vi nettopp ønsket Kongeparet velkommen og vist dem Kongehytta. Kjøkkenet er fullt av hvitklede kokker, flere gode kokkevenner har tatt turen opp til oss for å hjelpe til. Mannen min styrer staben på kjøkkenet, jeg er klar i spisesalen. Den flotte sølvbollen til foreldrene mine er fylt med friske

An aerial photograph of a snowy mountain resort. The scene is dominated by white snow covering the ground and rooftops. Several wooden buildings with dark roofs are scattered across the landscape. Tall, dark evergreen trees are visible, some with snow on their branches. The overall atmosphere is serene and winter-like. The text is overlaid on this background.

blomster, og alt vi har av privat sølvtøy er i bruk. Her kan vi ikke bruke rustfritt stål. Den første middagen serveres. Kongen og Dronningen sitter sammen med sine nærmeste medarbeidere, fylkesmannen og forfatteren. Vi har pusset og polert det flotteste langbordet vårt, og kjøpt inn ekstra fine brikker. Stemningen er god. Det er en rar opplevelse, pulsen vil ikke helt ned til normalt nivå, men alt går bra. Om kvelden oppsummerer vi dagen, og finpusser planene for de neste dagene sammen med den kongelige staben.

Frokost, lunsj og middag, kongelig mottakelse i Bragerlåven på tunet med innbudte gjester fra distriktet. Vi står opp grytidlig. Mannen min blir blekere for hver dag, det blir sikkert jeg også. Men vi gjennomfører måltid etter måltid, og kongeparet utfører sine mange turer rundt i distriktet etter et nøye oppsatt program. Kveldenes oppsummeringer konkluderer med at dette går fint – det er et utmerket samarbeid mellom oss og Kongens stab og fylkesmannens kontor. Det er vanskelig å sovne om kvelden, neste dags utfordringer romsterer allerede i tankene. Og så nærmer besøket seg slutten, den

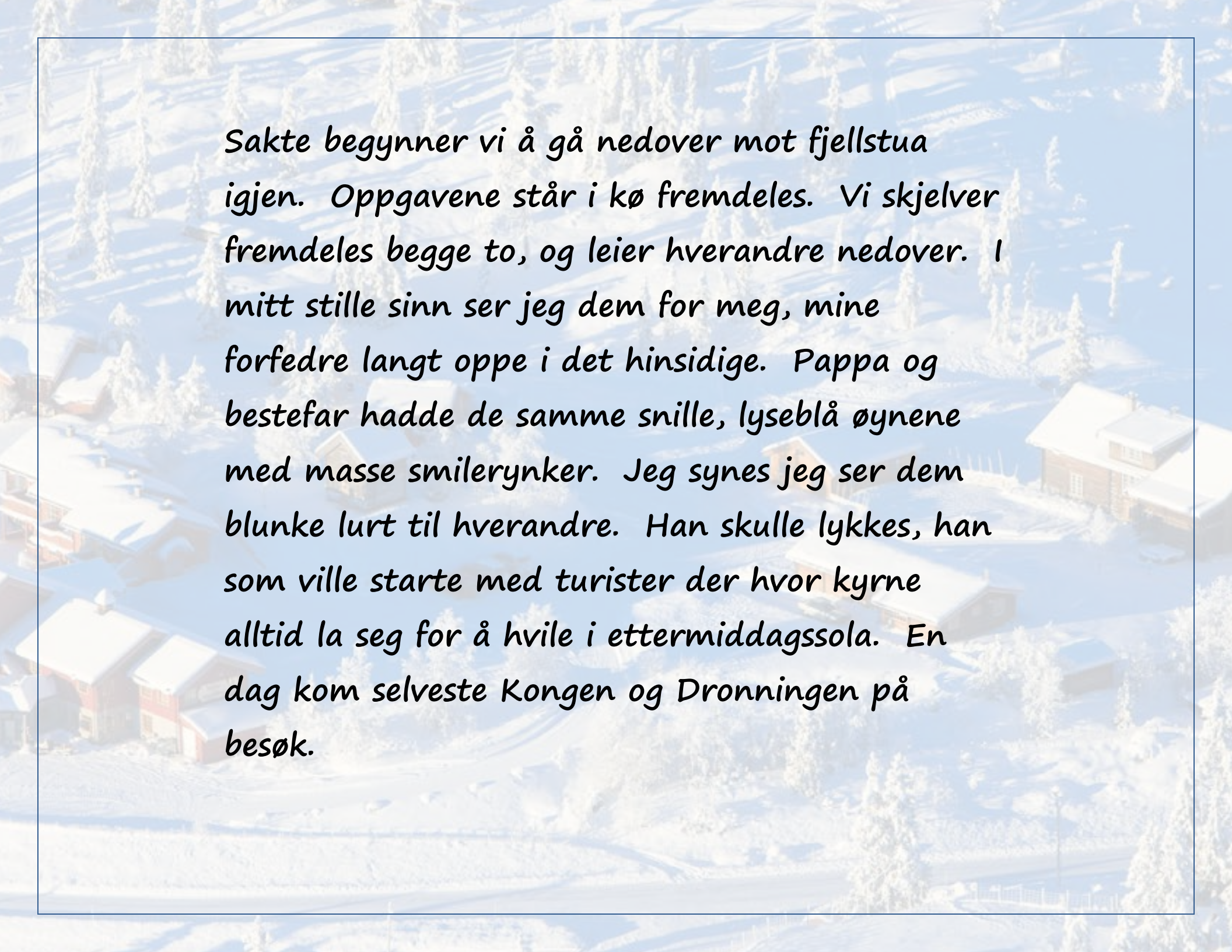
siste frokosten er omhyggelig dandert med friske blåbær og et lite utvalg av det beste vi kan klare å oppdrive.

Vi står klare utenfor Kongehytta. Den store, blankpolerte bilen er kjørt frem, og sjåføren venter. Himmelen er grå, og det begynner å regne litt. Avreisen skal være kl 10 og vi er klare i god tid. Regnet tiltar. En stor, svart paraply folder seg ut over hodene våre. Det er sjåføren som oppfatter situasjonen. Så går døra til Kongehytta opp, og kongeparet kommer mot

oss. Dronningen er kledd i hvit cape, elegant som alltid. Hun rekker frem hånden og griper min. «Tusen, tusen, takk,» begynner hun. Hun takker så varmt og ekte at hun et øyeblikk blir blank i øynene. Kongen ruver ved siden av henne, og smiler det store kongesmilet sitt. Det er som om dronningen kan fornemme alle de slitsomme dagene, og vil takke oss for det, Som om hun kan se bakover i tiden, til alle dagene med endeløst slit fra morgen til kveld, fra min far satte spaden i jorda her oppe for første gang. Hun er dypt og ekte takknemlig og uttrykker det så vi kjenner det inn i sjelen. Så setter de seg

inn i den ventende bilen, og den glir sakte ut av syne.

Som to spinkle trær som samtidig knekkes av et vindkast ramler vi mot hverandre, mannen min og jeg. Skjelvne av utmattelse og lettelse hikster vi av gråt og latter. Det har vært så utrolig krevende, og så utrolig givende. Dronningens hoffdame vinker mot oss fra trappen. «Dette gikk kjempebra! Dronningen var så fornøyd!»

An aerial photograph of a snowy mountain resort. The scene is dominated by white snow covering the ground and rooftops. Several wooden buildings with dark roofs are scattered across the landscape. Tall, dark evergreen trees are interspersed among the buildings. The overall atmosphere is serene and wintry. The text is overlaid on this background.

Sakte begynner vi å gå nedover mot fjellstua igjen. Oppgavene står i kø fremdeles. Vi skjelver fremdeles begge to, og leier hverandre nedover. I mitt stille sinn ser jeg dem for meg, mine forfedre langt oppe i det hinsidige. Pappa og bestefar hadde de samme snille, lyseblå øynene med masse smilerynker. Jeg synes jeg ser dem blunke lurt til hverandre. Han skulle lykkes, han som ville starte med turister der hvor kyrne alltid la seg for å hvile i ettermiddagssola. En dag kom selveste Kongen og Dronningen på besøk.